
[2021-92-RE](#)

Causa 2021-92-RE

(Heras Colell c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 563-2021. Recurs d'empara

Aute del 20 de desembre del 2021

BOPA núm. 141, del 29 de desembre del 2021

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'11 de novembre del 2021, per la representació processal de la Sra. Concepció Heras Colell, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 22 d'octubre del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti a tràmit aquesta causa amb la suspensió dels efectes de la sentència recorreguda, i, posteriorment, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions al moment processal anterior a la vulneració al·legada, ordenant a la Sala Penal que dicti una nova sentència esmenant les vulneracions denunciades. Així mateix, demana que declari d'ofici les despeses i les costes processals;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 7 de maig del 2019, el Tribunal de Corts va dictar una sentència mitjançant la qual absolia, a causa de la prescripció del delictes, la Sra. Concepció Heras Colell del delictes major continuat de blanqueig de diners i valors provinents del tràfic de drogues amb habitualitat.

1.2. El Ministeri Fiscal va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta resolució, i, el 31 d'octubre del 2019, la Sala Penal va dictar una sentència en què acordava estimar aquest recurs, revocar la

sentència de la primera instància pel que feia a la qüestió prèvia de la prescripció i retornar les actuacions davant el Tribunal de Corts a efectes de la celebració de la vista oral.

1.3. El 19 de maig del 2020, el Tribunal Constitucional va desestimar el recurs d'empara presentat per la representació processal de la Sra. Concepció Heras Colell, considerant que no s'havien vulnerat els seus drets a l'accés a la justícia, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

1.4. El 31 de març del 2021, el Tribunal de Corts va dictar, doncs, una segona sentència en què condemnava la Sra. Concepció Heras Colell com a responsable penalment en concepte d'autora d'un delictes major de blanqueig de diners provinent del tràfic de drogues amb habitualitat, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal, a la pena de 3 anys de presó condicional, amb un termini de suspensió de condemna de 4 anys, i al pagament d'una multa de 3 milions d'euros, així com al pagament de les despeses processals causades.

1.5. En apel·lació d'aquesta resolució condemnatòria, el 22 d'octubre del 2021, la Sala Penal va dictar una sentència mitjançant la qual estimava parcialment el recurs d'apel·lació presentat per la recurrent, confirmant la condemna dictada pel Tribunal de Corts, però reduint la multa imposada al pagament de 120.000,00 €.

1.6. L'11 de novembre del 2021, la representació processal de la Sra. Concepció Heras Colell va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 22 d'octubre del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent retreu principalment a la Sala Penal no haver considerat que els delictes pels quals se l'havia acusat estaven prescrits.

- En efecte, addueix que no va tenir coneixement de l'existència d'una investigació respecte de la seva persona fins al 20 de juliol del 2015, quan va ser citada a declarar davant el Servei de Policia per tal de prendre-li declaració en qualitat d'imputada per un presumpte delictes major de blanqueig de capitals.

- Ara bé, d'acord amb les disposicions del Codi penal en vigor en aquell moment, el termini de prescripció per aquest tipus de delictes era de 10 anys i, atès que la data del primer ingrés constituti del possible delictes de blanqueig de diners era del 28 de desembre de 1999, la prescripció estava clarament establerta i la Sala Penal hagués hagut, com així ho va fer el Tribunal de Corts en la sentència del 7 de maig del 2019, declarar la prescripció del presumpte delictes.

- Al·lega que l'acte del 18 d'octubre del 2006, mitjançant el qual la Batllia va decretar l'estudi dels comptes de les societats de la seva titularitat, no pot ser considerat com un acte que interromp la prescripció, en la mesura en què ella ignorava, en aquella data, que estava sent objecte d'investigació en el marc del procediment que s'estava obrint.

- Seguidament, la recurrent retreu als òrgans judicials no haver motivat ni en fet ni en dret els beneficis que hauria obtingut de les operacions efectuades per compte i profit d'un tercer; segons el seu parer, només s'haurien fonamentat en suposicions i deduccions il·lògiques, ja que el reintegrament en què es basen es va efectuar en efectiu, cosa que es contradiu amb l'ànim de no voler deixar cap indici d'operacions sospitoses en el marc d'una operació de blanqueig de diners.

- Per acabar, manifesta que la Sala Penal ha aplicat la teoria anglosaxona de "*la ignorància deliberada*", per tal com va considerar que no podia no conèixer l'origen il·lícit dels diners, quan ella sempre ha afirmat que desconeixia aquest origen i que la persona que la va posar en contacte amb el tercer pel qual efectuava les operacions bancàries, va confirmar aquesta realitat, ja que aquella persona mateixa també ignorava l'origen il·lícit d'aquells diners.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que admeti a tràmit aquesta causa amb la suspensió dels efectes de la sentència recorreguda, i, posteriorment, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions al moment processal anterior a la vulneració al·legada, ordenant a la Sala Penal que dicti una nova sentència esmenant les vulneracions denunciades. Així mateix, demana que declari d'ofici les despeses i les costes processals.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal recorda que el termini de prescripció del delictes de blanqueig és de 10 anys i que d'acord amb l'article 83 del Codi penal aplicable "*La prescripció queda interrompuda amb el processament de l'imputat o quan el procediment es dirigeix contra el culpable i per qualsevol acte posterior del procediment sigui quin sigui l'estat en què es trobi la causa. El termini de prescripció també queda interromput per la compareixença del perjudicat. Produïda la interrupció, el termini de prescripció torna a computar-se des de l'inici*".

- Ara bé, l'aute del 18 d'octubre del 2006, mitjançant el qual es decretava el control dels comptes de titularitat de la recurrent, tenia un caràcter incriminadori, ja que aquests comptes corresponien a societats intermediàries que vehiculaven els diners pretesament delictius objecte de la investigació.

- Aleshores, partint del 28 de desembre de 1999, data del traspàs que va iniciar la investigació, fins al 18 d'octubre del 2006, data de l'aute esmentat, el termini de prescripció no s'havia exhaurit.

- La Sala Penal destaca que va quedar provat, d'una banda, que el contacte de la recurrent era la persona encarregada de blanquejar els diners provinents d'un càrtel colombià, i, d'altra banda, que la recurrent i aquesta persona es coneixien des de feia almenys 10 anys.

- La recurrent mateixa va reconèixer el 23 d'octubre del 2003, davant la batlle instructora en el marc d'una comissió rogatòria internacional lliurada pel Jutjat Central d'Instrucció núm. 5 de l'Audiència Nacional Espanyola, respecte d'una causa en què s'investigava el seu contacte per un presumpte delictes de tràfic de cocaïna a gran escala, que coneixia aquesta persona des de feia uns 10 anys.

- Afegint, que aquesta persona li havia demanat d'aparèixer com a titular de diverses societats que ell havia comprat a Andorra, que els seus projectes immobiliaris no es van arribar a realitzar mai i que havia efectuat una transferència de 15 milions de pessetes des del compte corrent d'una d'aquestes societats a un compte de Ginebra, diners que havia portat aquella persona a Andorra i que van ingressar junts al compte corrent de la societat esmentada.

- La Sala Penal considera que d'aquests elements es desprèn que la recurrent hagués pogut constatar que no s'efectuava cap inversió immobiliària a Andorra amb els diners dipositats en els comptes corrents dels quals era titular, ja que ella mateixa transferia aquests imports a altres comptes bancaris situats a l'estranger.

- Segons el parer de la Sala Penal, la recurrent va emprar la "*tàctica de l'estruç*" tenint consciència de participar en una operació il·lícita, tot i prenent deliberadament desconèixer l'origen dels diners.

- Per aquests motius, la Sala Penal conclou que la recurrent va cometre el delictes del qual se l'acusa i confirma la condemna dictada pel Tribunal de Corts. No obstant això, redueix la multa imposada prenent en consideració l'antiguitat dels fets, l'edat de la recurrent i el fet que no té elements sobre la seva fortuna actual, tan sols té coneixement que percep una petita pensió de jubilació.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si la Sala Penal ha vulnerat els drets a un procés degut i a la defensa de la recurrent pel fet de no declarar la prescripció del delictes de blanqueig de diners, de no motivar en fets i en dret la condemna dictada, i, d'aplicar la teoria de la ignorància deliberada.

3.5. Pel que fa a la prescripció del delictes.

- D'acord el Codi penal aplicable a la causa, el termini de prescripció del delictes de blanqueig era de 10 anys i quedava interromput amb el processament de l'imputat o quan el procediment es dirigís contra el culpable i per qualsevol acte posterior del procediment, fos quin fos l'estat en què es trobés la causa. El termini de prescripció també quedava interromput per la compareixença del perjudicat (article 83).

- No hi ha discussió respecte del dia en què es va originar la causa, és a dir, el 28 de desembre de 1999, data en la qual es va efectuar un traspàs de 1.000.000 de pessetes entre comptes, i en el fet que el 18 d'octubre del 2006, la Batllia va dictar un aute decretant el control dels comptes de la recurrent en el marc del procediment incoat per un presumpte delictes de blanqueig de diners.

- La Sala Penal va considerar que aquest acte tenia un caràcter incriminatori contra la recurrent i que, per consegüent, era de naturalesa a interrompre el termini de prescripció.

- D'acord amb la jurisprudència d'aquest Tribunal, l'apreciació de la prescripció d'un delictes, del temps escolat o dels actes que interrompen aquest termini correspon als òrgans judicials d'instància (veg. l'aute del 7 de setembre del 2016, recaigut en la causa 2016-20-RE), tret que aquesta apreciació sigui irraonable o il·lògica (veg. l'aute del 14 de maig del 2019, recaigut en la causa 2019-26-RE, o l'aute del 17 de juny del 2019, recaigut en la causa 2019-39-RE).

- En la causa objecte d'aquest recurs d'empara, el control dels comptes bancaris de titularitat de la recurrent va ser decretat el 18 d'octubre del 2006 en el marc del procediment incoat per un presumpte delictes de blanqueig de capitals provinents del tràfic de droga, a partir d'una transferència entre comptes operada el 28 de desembre de 1999, i la Sala Penal no ha efectuat una apreciació il·lògica o irraonable de la interrupció del termini de prescripció del delictes derivada de l'aute del 18 d'octubre del 2006 esmentat.

- A més, en la seva decisió del 19 de maig del 2020, recaiguda en la causa 2019-80-RE, aquest Tribunal ja va jutjar que la Sala Penal no havia efectuat una interpretació irraonable o il·lògica de l'article 83 del Codi penal, pel fet de considerar, concretament, que l'aute del 18 d'octubre del 2006 constituïa una hipòtesi lògica d'interrupció del termini de prescripció.

3.6. Pel que fa a la manca de motivació respecte de la condemna de la recurrent.

- Per tal d'establir la comissió del delictes de blanqueig de diners, la Sala Penal es va fonamentar en les declaracions de la recurrent mateixa efectuades en el marc d'una comissió rogatòria internacional del 2003 referent a una causa seguida a Espanya contra el seu contacte, en què va declarar que coneixia a aquesta persona des de feia uns 10 anys; que aquesta persona li havia demanat de crear societats intermediàries i d'obrir comptes bancaris a nom seu, que no es va efectuar cap inversió immobiliària a Andorra amb els diners dipositats en els comptes corrents dels quals era titular; i que ella mateixa transferia els diners en altres comptes bancaris situats a l'estranger.

- Per tant, la Sala Penal ha explicat de manera clara els motius de fet i de dret que la duien a incriminar la recurrent del delictes de blanqueig de diners.

3.7. Pel que fa a la teoria de la ignorància deliberada.

- Ha quedat acreditat que l'any 2003, la recurrent va haver de declarar en el marc d'una comissió rogatòria internacional en relació amb un procediment seguit contra el seu contacte per uns presumptes delictes de tràfic de drogues i de blanqueig de diners.

- La recurrent sabia, doncs, que s'estava investigant l'origen delictiu dels imports elevats ingressats en els comptes bancaris que seguidament es transferien en altres comptes a l'estranger.

- Per consegüent, la Sala Penal no es fonamenta únicament en sospites, sinó en indicis importants, greus i concordants per considerar que la recurrent no podia ignorar l'origen il·lícit de les quantitats que rebia en els seus comptes i que havia de transferir gairebé de manera immediata en bancs estrangers.

3.8. Pel que fa a la reducció de la multa.

- Tot i mantenir la condemna en 3 anys de presó condicional atesa la gravetat del delictes comès, la Sala Penal va prendre en compte la situació de la recurrent i la durada de tot el procediment per reduir la multa de 3 milions a 120.000,00 €.

- La Sala Penal va considerar el conjunt de les dades que es trobaven en les actuacions, fet que no és contrari ni al dret a un procés degut, ni al dret a la defensa.

3.9. Per tots aquests motius, no es pot aduir que la resolució impugnada de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia estigui mancada de fonamentació jurídica o que la seva motivació derivi d'arguments il·lògics o irraonables.

3.10. Per consegüent, aquest recurs d'empara ha de ser declarat inadmissible a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2021-92-RE interposat per la representació processal de la Sra. Concepció Heras Colell contra la sentència del 22 d'octubre del 2021, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 20 de desembre del 2021.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat

